20/05/2020

“Η θαυματουργή φανέρωση του Αγίου Νικολάου στη Σάμο το 1920”

/ Γνώμες

Του Αριστείδη Γ. Θεοδωρόπουλου, Εκπαιδευτικού

Στο ακριτικό αιγαιοπελαγίτικο νησί της Σάμου με τις απαράμιλλες φυσικές ομορφιές και την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά ο λαοφιλής σε Ανατολή και Δύση προστάτης άγιος των θαλασσών και των ναυτικών,ο θαυματουργός Άγιος Νικόλαος, απολαμβάνει ξεχωριστή τιμή στη θρησκευτική ζωή των ευσεβών κατοίκων του. Αυτό άλλωστε αποδεικνύεται και από τον μεγάλο αριθμό των τιμωμένων επ’ ονόματί του μεγάλων και μικρών ιερών ναών, οι οποίοι κοσμούν πόλεις και χωριά, ακρογιαλιές και εξοχικές ορεινές τοποθεσίες. Ανάμεσα στους πολυάριθμους ναούς του Αγίου στο εύανδρο νησί της Σάμου αξιομνημόνευτοι είναι ο ανακαινισθείς το 1857 περικαλλής μητροπολιτικός ναός του Αγίου Νικολάου στο Βαθύ Σάμου,την ιστορική πρωτεύουσα του νησιού,όπου ο λαοφιλής και θαυματουργός άγιος τιμάται ως πολιούχος και προστάτης της πόλεως,ο θεμελιωθείς το 1841 ενοριακός ναός του Αγίου στο χωριό Κουμαίικα και ο χρονολογούμενος από το 1500 ιστορικός ναός του Αγίου Νικολάου του

Αναπλιώτου στο παραδοσιακό Παλαιό Καρλόβασι.

Αλλά και κατά τις αρχές του 20ού αιώνα δύο νέοι μεγαλοπρεπείς ναοί επ’ ονόματι του προστάτου των ναυτικών, Αγίου Νικολάου του θαυματουργού, θεμελιώνονται στο ιστορικό και εύανδρο νησί της Σάμου. Οι δύο αυτοί περικαλλείς ναοί με την αρχιτεκτονική τους λαμπρότητα αποτελούν το καμάρι και το καύχημα των κατοίκων του νησιού, ενώ προκαλούν τον θαυμασμό και το ενδιαφέρον των φιλόκαλων και φιλίστορων επισκεπτών. Έτσι στις 18 Σεπτεμβρίου 1902 θεμελιώνεται ο μεγαλοπρεπής ναός του Αγίου στο γραφικό παραθαλάσσιο χωριό Κοκκάρι, ο οποίος με συνολικό εμβαδόν 705,5τ.μ. είναι ο μεγαλύτερος ναός της Σάμου και ένας από τους μεγαλύτερους και επιβλητικότερους ναούς στην περιφέρεια των νησιών του Αιγαίου. Στις 30 Απριλίου 1904 θεμελιώνεται στον Όρμο Καρλοβάσου ο μεγαλοπρεπής ναός του Αγίου, ο οποίος αποτελεί ένα επιβλητικό αρχιτεκτονικό κόσμημα για την αρχοντική πόλη του Καρλοβάσου με τη μακρόχρονη πολιτιστική παράδοση. Ο 20ός αιώνας επεφύλασε όμως για το ακριτικό νησί της Σάμου την ξεχωριστή ευλογία και τιμή να φανερωθεί θαυματουργικά σε μια ήσυχη και απομακρυσμένη ορεινή περιοχή του νησιού ο λαοφιλής στους χριστιανούς της Ανατολής και της Δύσης και φιλάνθρωπος επίσκοπος στα Μύρα της Λυκίας, Άγιος Νικόλαος ο θαυματουργός, ο υμνηθείς από την Ορθόδοξη Εκκλησία μας ως «κανόνας πίστεως και εικόνα πραότητος».Το θαυμαστό αυτό γεγονός τον καθιστά πολιούχο,προστάτη και έφορο της νήσου Σάμου.Έτσι στην ορεινή περιοχή «Νικήτα» που βρίσκεται ανατολικά από το δροσερό και καταπράσινο χωριό Πάνδροσο η χάρις του Θεού θέλησε να αποκαλύψει θαυμαστά σημεία και σ’ ένα επιβλητικό πέτρινο ύψωμα να ανεγερθεί χάρη στη θαυματουργή φανέρωση του Αγίου ένα από τα πλέον αξιοπρόσεκτα εκκλησάκια της Σάμου που τιμούνται στο όνομά Του και εντυπωσιάζουν κάθε φυσιολάτρη επισκέπτη και ευλαβή προσκυνητή. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι η παλαιά ονομασία του χωριού Πάνδροσο, το οποίο έλαβε αυτή την προσωνυμία το 1958 λόγω του δροσερού του κλίματος, ήταν Πάνω Αρβανίτες για να ξεχωρίζει από το όμορο χωριό Κάτω Αρβανίτες, το οποίο το 1960 μετονομάσθηκε σε Μεσόγειο. Μάλιστα το Πάνδροσο είναι κτισμένο στις δυτικές πλαγιές του όρους Καρβούνης ή Άμπελος και σε υψόμετρο 630μ., γεγονός που το καθιστά ως το υψηλότερο υψομετρικά χωριό της Σάμου.

Μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα δεν υπήρχε εκκλησάκι στον βραχώδη λόφο στην περιοχή «Νικήτα», όπου βρίσκονται και οι περιοχές «Ξερόλακκα» και «Καστράκι» , παρά μόνο ο θεόρατος βράχος που τους χειμερινούς μήνες μαστίζεται από τις βροχές, τα χιόνια και τους θυελλώδεις ανέμους, σε μια ιδιαίτερα μαγευτική περιοχή γεμάτη βαθύσκιωτα δάση πεύκων και ευωδιές από τα πουρνάρια, τους σχίνους και τα αρωματικά φυτά. Ο επιβλητικός όμως αυτός πέτρινος λόφος

κατέστη ένας ευλογημένος τόπος, ο οποίος τιμήθηκε και δοξάστηκε από τη θαυματουργή φανέρωση του Αγίου Νικολάου. Ο λαοφιλής προστάτης άγιος των θαλασσών προτίμησε να φανερωθεί θαυματουργικά σ’ έναν άνυδρο πέτρινο λόφο σε μια ορεινή και δασωμένη περιοχή της Σάμου, όπου θα έβρισκε ησυχία και θα ατένιζε το απέραντο γαλάζιο της θάλασσας για να αφουγκράζεται τις παρακλήσεις των ναυτικών για βοήθεια και να μεσιτεύει αδιάλειπτα για την πνευματική προκοπή κάθε ταλαιπωρημένης ψυχής. Ποιος γνωρίζει για πόσα χρόνια η εικόνα του Αγίου Νικολάου ήταν θαμμένη στο ξερό και άγονο χώμα του πέτρινου λόφου μέχρι τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα και συγκεκριμένα το έτος 1920,κατά το οποίο φέτος συμπληρώνονται 100 χρόνια(1920-2020) από το θαυμαστό αυτό γεγονός.

Κατά το έτος εκείνο η Ευθαλία Βούρου, κόρη του καταγομένου από το χωριό Σταυρινήδες Ιωάννου Βούρου και γεννημένη στο χωριό Πάνδροσο το 1908, πήγαινε συχνά και βοσκούσε τις κατσίκες στο κτήμα του πατέρα της, το οποίο βρισκόταν στην περιοχή του πέτρινου λόφου. Μια ημέρα και καθώς έβοσκε τις κατσίκες, είδε στη ρεματιά που βρισκόταν εκεί κοντά έναν ασπρομάλλη γέροντα, ο οποίος αφού την πλησίασε, της αποκάλυψε ότι είναι ο Άγιος Νικόλαος. Μάλιστα της είπε να πάει να βρει τον ιερέα του χωριού και να του πει να σκάψει στον πέτρινο λόφο για να βρει την εικόνα Του. Ενδεικτικό είναι ότι της υποδείκνυε και το ακριβές σημείο του λόφου, όπου θα έβρισκαν την επί πολλά χρόνια θαμμένη εικόνα του θαυματουργού Αγίου, ενώ στη συνέχεια θα έπρεπε σύμφωνα με την επιθυμία Του να ανεγείρουν ναό αφιερωμένο στο όνομά Του. Μόλις όμως η δωδεκάχρονη Ευθαλία αποκάλυψε την εμφάνιση του Αγίου στον πατέρα της,εκείνος δεν πίστεψε στις συγκλονιστικές αποκαλύψεις της κόρης του, της είπε δε να μην πει τίποτα σε κανέναν, διότι αυτά είναι εξωπραγματικά πράγματα που προκαλούν αντιδράσεις και ειρωνικά σχόλια. Όμως ο Άγιος παρουσιάσθηκε για δεύτερη φορά στην Ευθαλία, καθώς έβοσκε τις κατσίκες στο κτήμα του πατέρα της κοντά στη ρεματιά και της είπε να πει στον ιερέα, αλλά και στον πρόεδρο του χωριού να πάνε στον πέτρινο λόφο και να σκάψουν για να βρουν την εικόνα Του. Η συγκλονιστική αποκάλυψη της δεύτερης εμφάνισης του Αγίου εξαγρίωσε τον πατέρα της Ευθαλίας σε τέτοιο βαθμό, ώστε την προειδοποίησε να σταματήσει να λέει αυτές τις ανοησίες, διότι διαφορετικά θα υπάρξουν αρνητικές συνέπειες και θα τιμωρηθεί παραδειγματικά. Ο θαυματουργός άγιος εμφανίστηκε όμως για τρίτη φορά στη δωδεκάχρονη κοπέλα και για να γίνει πιστευτός στους γονείς της, επιτέλεσε με τη χάρη του Θεού το πρώτο θαύμα. Έκοψε την πλεξούδα των μαλλιών της Ευθαλίας και την προέτρεψε να δείξει τα κομμένα μαλλιά στους γονείς της και ειδικά στον δύσπιστο πατέρα της. Αφού η Ευθαλία έπραξε, όπως επιθυμούσε ο Άγιος, ο πατέρας της πίστεψε στη συγκλονιστική εμφάνιση του ολοζώντανου Αγίου Νικολάου στην κόρη του.

Αμέσως ενημέρωσε τον ιερέα και τον πρόεδρο του χωριού γι’ αυτές τις συγκλονιστικές αποκαλύψεις. Το επιτελεσθέν θαύμα ανατάραξε τις ψυχές των κατοίκων του χωριού, γεγονός που έκανε τους περισσότερους να κυριευθούν από φόβο, δέος και έκπληξη,αλλά και αγωνία για τι θα επακολουθήσει. Μετά τη θαυματουργή φανέρωση του Αγίου οι κάτοικοι του Πανδρόσου με επικεφαλής τον ιερέα, τον πρόεδρο και τον πατέρα της Ευθαλίας πήγαν στον χώρο, όπου είχε υποδείξει ο ίδιος ο Άγιος, και αφού έσκαψαν προσεκτικά, βρήκαν τα θεμέλια ενός παλαιού ναού και την επί χρόνια θαμμένη εικόνα. Η εικόνα ήταν κεραμιδένια και πολλοί που είχαν γεννηθεί και είχαν ζήσει τα παιδικά τους χρόνια στο χωριό Πάνδροσο κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, την ενθυμούνταν να

βρίσκεται τοποθετημένη στον νάρθηκα του τρίκλιτου ιερού ενοριακού ναού του Αγίου Δημητρίου Πανδρόσου, ο οποίος οικοδομήθηκε το 1864 επί των ημερών του Ηγεμόνος Μιλτιάδου Αριστάρχου. Μεταξύ αυτών ήταν και η γεννημένη στο χωριό Πάνδροσο το 1907 αείμνηστη προσφιλής γιαγιά του γράφοντος τις γραμμές αυτές, Αγγελίνα Μάρκου το γένος Γραμματικής, η οποία αξιώθηκε να ζήσει από κοντά τα θαυμαστά γεγονότα και τις συγκλονιστικές αποκαλύψεις της θαυματουργής φανέρωσης του Αγίου Νικολάου το 1920.

Η θαυματουργική εύρεση της εικόνος καθ' υπόδειξη του ίδιου του Αγίου, αλλά και τα αποκαλυφθέντα θεμέλια του παλαιού ναού, έγιναν γνωστά στους κατοίκους των γύρω χωριών, πολλοί όμως ήταν εκείνοι που εξέφρασαν τη δυσπιστία τους. Γι' αυτό και έσπευσαν να επισκεφτούν τον ευλογημένο χώρο για να δουν από κοντά τα αποκαλυφθέντα ευρήματα. Επιπλέον το θαυμαστό γεγονός της θαυματουργής φανέρωσης του Αγίου στο Πάνδροσο συγκίνησε και εξέπληξε εκατοντάδες κατοίκους από τα γύρω χωριά, οι οποίοι ξεκίνησαν έναν σκληρό αγώνα και μια επίπονη προσπάθεια για την ανέγερση του ναού του Αγίου στον ευλογημένο, αλλά βραχώδη χώρο της ευρέσεως της εικόνος Του. Γι' αυτό και αναγκάσθηκαν να μεταφέρουν υλικά για το χτίσιμο του ναού μέσα από δύσβατα και κακοτράχαλα μονοπάτια, ενώ χρησιμοποιήθηκε πορσελάνη, η οποία ήταν ανθεκτικό υλικό και μεταφέρθηκε με ζώα από την περιοχή Μπουρτζελάνα έξω από το χωριό Μύλοι. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι κάτοικοι των Μυτιληνιών μετέφεραν με δυσκολία πάνω σε ξύλα μια μεγάλη πλάκα, η οποία αποτέλεσε την Αγία Τράπεζα του νέου ναού. Η έλλειψη νερού στον πέτρινο λόγο δημιούργησε προβλήματα στο έργο της ανεγέρσεως, αλλά τη λύση την έδωσε ο ίδιος ο Άγιος, αφού λίγο πιο κάτω από το σημείο, όπου κτιζόταν το εκκλησάκι, βρέθηκε θαυματουργικά το πολύτιμο νερό. Αλλά και στο πρόβλημα της έλλειψης έτοιμου λάκκου, μέσα στον οποίο θα μπορούσαν να φτιάξουν ασβέστη, ο Άγιος παρουσιάσθηκε και πάλι στην Ευθαλία και της υπέδειξε τον χώρο, στον οποίο θα έπρεπε να ψάξουν. Αφού έψαξαν προσεκτικά, βρήκαν έτοιμο λάκκο για να φτιάξουν ασβέστη.

Περί τα τέλη του 1928 ολοκληρώθηκε η ανέγερση του ναού του Αγίου Νικολάου, ο οποίος κατέστη λαοφιλές προσκύνημα για την εποχή εκείνη, αφού πλήθος κόσμου από πολλά χωριά της περιοχής, αλλά και ολόκληρου του νησιού ανέβαινε ευλαβικά για να προσευχηθεί στον θαυματουργικά φανερωθέντα άγιο της Σάμου. Έκτοτε το ολόλευκο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου στην περιοχή «Νικήτα» του ορεινού χωριού Πάνδροσο εντυπωσιάζει τον φυσιολάτρη περιηγητή και φιλάγιο επισκέπτη της Σάμου με την εξαιρετική του ακουστική, αλλά και με τη θαυμάσια θέα που προσφέρει προς τη νότια πλευρά του νησιού, αφού είναι ορατό από τον Κάμπο της Χώρας, τους Μύλους, τον Παγώνδα, τους Κουμαραδαίους και την παλαίφατη Ιερά Μονή της Μεγάλης Παναγίας, την ιδρυθείσα το 1586 από τους μοναχούς Διονύσιο

και Νείλο. Τα τελευταία χρόνια κατόπιν σχετικής αποφάσεως του δραστήριου εφημερίου των χωριών Πάνδροσο και Μεσόγειο,Αρχιμανδρίτου π.Κωνσταντίνου Γιαγιά,έχει καθιερωθεί να πανηγυρίζει το εκκλησάκι στις 20 Μαϊου,ημέρα εορτασμού της ανακομιδής και μετακομιδής του ιερού λειψάνου του Αγίου.Αξιομνημόνευτη είναι και η εξαίσια φορητή εικόνα του Αγίου,διαστάσεων 55×42 cm,έργο του Αγιογραφικού Οίκου Βουρδαχά,στην οποία απεικονίζεται ο Άγιος με φόντο το ορεινό χωριό Πάνδροσο και τον πέτρινο λόφο με τον ναό του Αγίου.Η εικόνα αφιερώθηκε το 2019 από τον γράφοντα τις γραμμές αυτές στον ιερό ενοριακό ναό Αγίου Δημητρίου Πανδρόσου επ’ευκαιρία της επετειακής συμπληρώσεως κατά τη φετινή χρονιά 100 ετών(1920-2020) από το θαυμαστό γεγονός της θαυματουργής φανέρωσης του Αγίου στο Πάνδροσο Σάμου.

Αντίγραφο της εικόνος προσκυνείται και από τους ευλαβείς προσκυνητές που προσέρχονται στο εκκλησάκι του Αγίου. Μετά τη θαυματουργή φανέρωση του Αγίου Νικολάου η Ευθαλία Βούρου αποφάσισε να αφιερωθεί στον Κύριο και να ενδεδυθεί το μοναχικό σχήμα. Έτσι έφυγε από την πατρίδα της, τη Σάμο, και μετέβη στο μυροβόλο και αγιοτόκο νησί της Χίου,όπου υπήρχαν γυναικεία μοναστήρια.Αρχικά εγκαταβίωσε στην Ιερά Μονή του Αγίου Κωνσταντίνου Φραγκοβουνίου, αλλά στις 21 Νοεμβρίου 1939 εισήλθε ως δόκιμη μοναχή στην Ιερά Μονή Παναγίας Βοηθείας. Η μονή αυτή βρίσκεται στις παρυφές της πόλεως Χίου και θεμελιώθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 1928 από τον «θείῳ ἔρωτι ἐξαφθέντα» και «ἰσαγγέλῳ βιοτῇ διαπρέψαντα» αοίδιμο Αρχιμανδρίτη Άνθιμο Βαγιάνο (1869-15 Φεβρουαρίου 1960), τον και ιδρυτή και κτίτορα της μονής, ο οποίος αναδείχθηκε θαυματουργός άγιος της Ορθοδόξου Εκκλησίας, επίσημα καταταχθείς στο ορθόδοξο αγιολόγιο στις 14 Αυγούστου 1992. Στις 29 Ιουνίου 1949 εκάρη η Ευθαλία Βούρου μικρόσχημη μοναχή λαμβάνοντας το μοναχικό όνομα Ευπραξία, ενώ στις 21 Απριλίου 1956 εκάρη μεγαλόσχημη μοναχή. Έζησε στην περιώνυμη Ιερά Μονή της Παναγίας Βοηθείας 54 ολόκληρα χρόνια, από το 1939 μέχρι τις 23 Οκτωβρίου 1993, ημέρα κατά την οποία ο Κύριος της ζωής και του θανάτου την κάλεσε κοντά Του. Κατά τη διάρκεια των 54 ετών της μοναχικής της διακονίας αξιώθηκε μεγάλων ουρανίων δωρεών, ενώ έζησε βαρυσήμαντα πνευματικά γεγονότα στη ζωή της μονής. Έτσι αξιώθηκε να ζήσει την κοίμηση της πρώτης Ηγουμένης, της μοναχής Ευπραξίας, στις 24 Οκτωβρίου 1956, την κοίμηση του ιδρυτού και κτίτορος της μονής Γέροντος Ανθίμου Βαγιάνου στις 15 Φεβρουαρίου 1960, την ανακομιδή των ιερών του λειψάνων στις 3 Σεπτεμβρίου 1965, αλλά και το ευφρόσυνο γεγονός της επισήμου αγιοκατάταξής του στις 14 Αυγούστου 1992. Κατά το έτος 1993, τελευταίο έτος της επίγειας βιοτής της, έζησε τους πνευματικούς καρπούς από την τελεσθείσα στις 15 Φεβρουαρίου 1993 πρώτη Αρχιερατική Θεία Λειτουργία προεξάρχοντος του αοιδίμου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οινουσσών κυρού Διονυσίου προς τιμήν του επισήμως αναγνωρισθέντος

Αγίου Ανθίμου, καθώς και τα εγκαίνια του πρώτου ιερού ναού επ’ ονόματι του Αγίου στην περιοχή του Αγίου Λουκά Λειβαδίων Χίου στις 16 Αυγούστου 1993.

Η μοναχή Ευπραξία (κατά κόσμον Ευθαλία) Βούρου από το ορεινό και καταπράσινο χωριό Πάνδροσο της ιστορικής και ευάνδρου νήσου Σάμου έχει περάσει πλέον στην αιωνιότητα, έχοντας αφήσει ως πολύτιμη πνευματική παρακαταθήκη στις νεότερες γενιές των Σαμίων, αλλά και όλων των ορθοδόξων Ελλήνων το θαυμαστό γεγονός της θαυματουργής φανέρωσης του λαοφιλούς Αγίου Νικολάου στη Σάμο το έτος 1920, γεγονός που αποδεικνύει αδιαμφισβήτητα και με τον πιο αποκαλυπτικό τρόπο την ολοζώντανη παρουσία του Θεού και των Αγίων Του στη σημερινή υλιστική και εγωκεντρική εποχή μας.

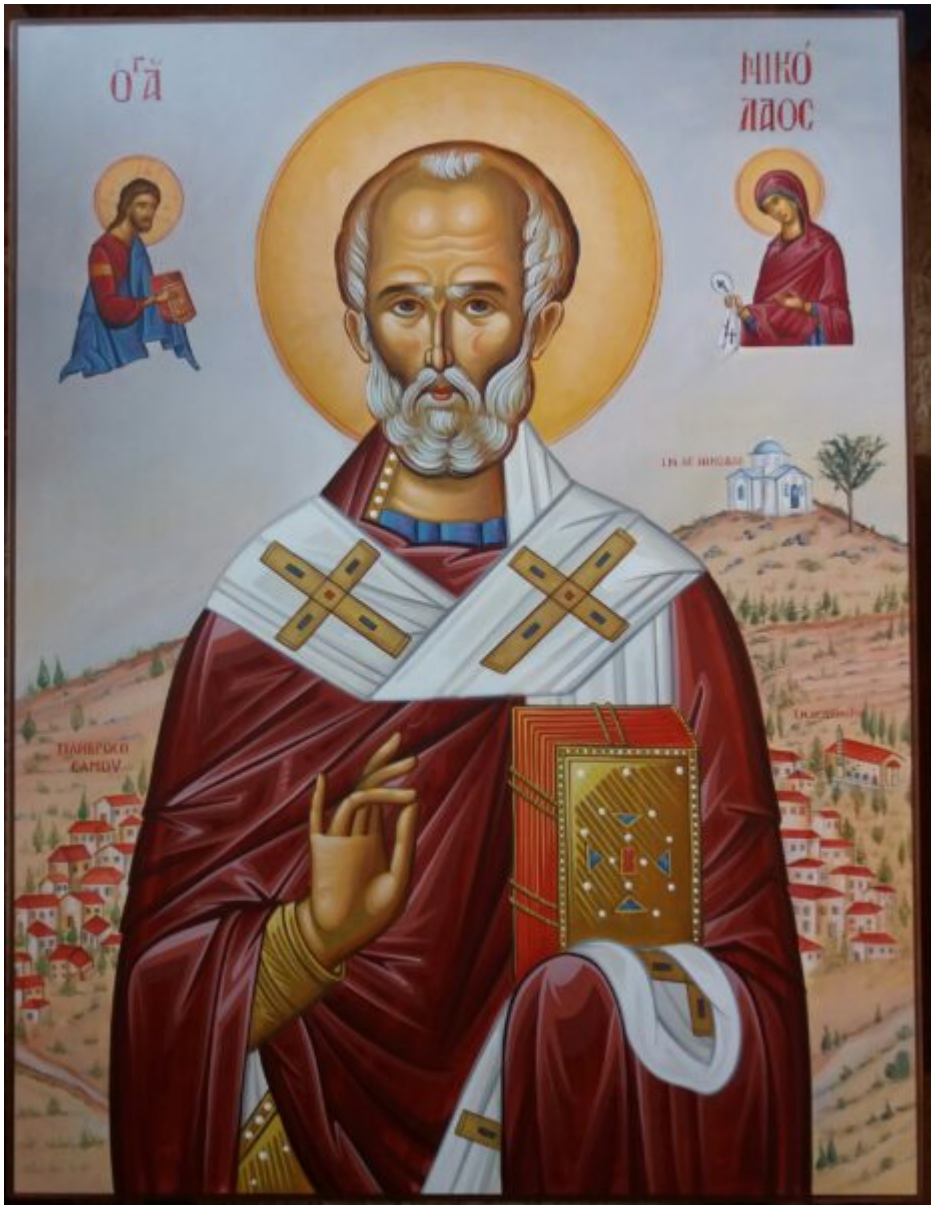

Ο ΓΑ
ΝΙΚΟ
ΛΑΟΣ